

Anàlisi de la cohesió, l'eficàcia col·lectiva i el rendiment en equips femenins de futbol

*Analysis of Cohesion, Collective Efficacy and Performance
in Women's Football Teams*

INMACULADA GONZÁLEZ PONCE
DAVID SÁNCHEZ OLIVA
DIANA AMADO ALONSO
JUAN JOSÉ PULIDO GONZÁLEZ
JOSÉ MARÍA LÓPEZ CHAMORRO

Facultat de Ciències de l'Esport
Universidad de Extremadura (Espanya)

FRANCISCO MIGUEL LEO MARCOS
Universidad Católica San Antonio de Murcia (Espanya)

Autora per a la correspondència

Inmaculada González Ponce
ingopo@unex.es

Resum

L'objectiu d'aquest estudi era analitzar les relacions existents entre la percepció de les jugadores sobre la cohesió, l'eficàcia col·lectiva i el rendiment en equips de futbol femení. Les participants van ser 66 jugadores de segona divisió de la Lliga Nacional espanyola, amb edats compreses entre 15 i 33 anys ($M = 19,61$; $DT = 3,99$) que van emplenar diferents formularis per mesurar la cohesió i l'eficàcia col·lectiva. Els resultats van revelar relacions positives entre els aspectes tasca de la cohesió, eficàcia col·lectiva i rendiment esportiu. A més a més, es va comprovar com la integració tasca va ser el major predictor de l'eficàcia col·lectiva. Igualment, es va demostrar com l'eficàcia col·lectiva va ser el major predictor del rendiment esportiu. D'aquesta manera, la principal conclusió que s'extreu de l'estudi és la importància que té la unió en la resolució de les tasques i, sobretot, la confiança de les jugadores en les capacitats del grup, ja que sembla afavorir l'obtenció d'un major rendiment per part de l'equip.

Paraules clau: procesos grupales, integración grupal, confianza, género, semiprofesional

Abstract

Analysis of Cohesion, Collective Efficacy and Performance in Women's Football Teams

The aim of this study was to analyse the relationship between the perception of the players concerning cohesion, collective efficacy and performance in women's football teams. The participants were 66 players in the Spanish National League Second Division aged between 15 and 33 ($M = 19.61$, $SD = 3.99$) who filled in various instruments to measure cohesion and collective efficacy. The results revealed positive relationships between task aspects of cohesion, collective efficacy and athletic performance. In addition it was found that the integration task was the strongest predictor of collective efficacy. It was also demonstrated that collective efficacy was the strongest predictor of athletic performance. Thus the main conclusion from the study is the importance of unity in solving tasks and above all the confidence of the players in the capabilities of the group, as this seems to work in favour of obtaining higher performance by the team.

Keywords: group processes, group integration, trust, gender, semi professional

Introducció

L'optimització del rendiment és l'objectiu que persegueix qualsevol equip per a la consecució dels èxits esportius. Per a això, s'ha considerat que els processos grupals adquireixen un paper fonamental en la millora d'aquest rendiment (Myers, Payment,

& Feltz, 2004). En aquest sentit, nombroses investigacions tracten de conèixer com actuen les variables grupals segons la grandària del grup, el nivell d'habilitat, l'experiència dels jugadors, etc. (Leo, Amado, Sánchez-Oliva, Sánchez-Miguel, & García-Calvo, en premsa; Veskovíc, Valdevit, & Ilic, 2008). En canvi,

pocs són els estudis que tracten aquestes dinàmiques segons el gènere (Heuzé, Bosselut, & Thomas, 2007), a causa del poc reconeixement de les dones en l'evolució esportiva (Oglesby, 2001). Per tant, aquest estudi pretén conèixer com es comporten els processos grupals en equips de gènere femení, examinant la importància que adquireix l'eficàcia col·lectiva i la unió del grup com a factors importants per optimitzar el rendiment, tal com s'ha demostrat amb anterioritat en el gènere masculí.

Bandura (1997) defineix l'eficàcia col·lectiva com “les creences del grup en el conjunt de capacitats per organitzar i executar les línies d'actuació requerides per produir els èxits proposats” (pàg. 476). Aquestes creences estan determinades per una sèrie de conseqüències, com les experiències prèvies, la grandària del grup, la cohesió, el lideratge i el clima motivacional, a partir de les quals es va a crear una percepció d'eficàcia col·lectiva que pot donar resultats de tipus cognitiu, afectiu i comportamental (Beauchamp, 2007). En aquest sentit, s'abordarà un dels antecedents de l'eficàcia col·lectiva, com la cohesió de grup, amb la finalitat d'examinar si aquesta unió entre els membres d'un equip pot afavorir la percepció d'eficàcia col·lectiva, i aquesta al seu torn ajudarà a optimitzar el rendiment de l'equip.

Respecte a la cohesió de grup, Carron, Brawley i Widmeyer (1998) la van definir com “un procés dinàmic reflectit en la tendència d'un grup a no separar-se i romandre unit en la recerca de les seves metes i objectius instrumentals o per a la satisfacció de les necessitats afectives dels seus membres” (pàg. 213). A més a més, Carron, Eys i Burke (2007) van desenvolupar un model conceptual per a l'estudi sistemàtic de la cohesió en l'esport, en el qual es descriuen quatre principals antecedents que influeixen en el desenvolupament de la cohesió en l'esport, com els factors ambientals, els factors personals, els factors de lideratge i factors d'equip. Aquests factors determinen la percepció del nivell de cohesió que hi ha en el grup i aquesta, al seu torn, originarà una sèrie de conseqüències que afectaran el rendiment col·lectiu. En aquest model conceptual, la cohesió presenta quatre dimensions basades en dos nivells de distinció. En el primer nivell es distingeix la integració grupal (grau d'unió que té el grup) i l'atracció al grup (motivacions personals que actuen per atreure i conservar l'individu en el grup). En el segon nivell es distingeixen els aspectes

tasca (grau en el qual els membres d'un grup treballen junts per aconseguir els objectius comuns) i social (grau en què els membres d'un equip empatitzen uns amb altres i gaudeixen de la camaraderia) (Carron et al., 1998; Carron, Widmeyer, & Brawley, 1985). Així, el model conceptual de cohesió d'equip de Carron té quatre dimensions, que són: integració grupal cap a l'aspecte social (GI-S), integració grupal cap a la tasca (GI-T), atracció individual cap al grup en l'aspecte social (ATG-S) i atracció individual cap al grup en la tasca (ATG-T).

En relació amb les variables d'aquest treball, nombroses investigacions han estudiat les relacions que s'estableixen entre la cohesió i l'eficàcia col·lectiva (Heuzé, Raimbault, & Fontayne, 2006; Heuzé, Sarrazin, Masiero, Raimbault, & Thomas, 2006; Kozub & McDonnell, 2000; Leo, García-Calvo, Parejo, Sánchez-Miguel, & Sánchez-Oliva, 2010; Leo et al., en premsa; Paskevich, Brawley, Dorsch, & Widmeyer, 1999; Spink, 1990). La majoria troben correlacions positives entre ambdues variables, és a dir, aquells jugadors que perceben major cohesió en els seus equips desenvolupen percepcions més elevades d'eficàcia col·lectiva. No obstant això, hi ha distincions entre els resultats obtinguts pels investigadors, ja que alguns afirmen que és la dimensió tasca la que té major relació amb la percepció d'eficàcia col·lectiva (Leo et al., 2010; Leo, Sánchez-Miguel, Sánchez-Oliva, Amado, & García-Calvo, 2011); en canvi, altres autors no troben cap diferència entre les dimensions tasca i social de la cohesió d'equip en relació amb l'eficàcia col·lectiva (Heuzé et al., 2006; Spink, 1990).

D'altra banda, hi ha diverses investigacions sobre la relació entre la cohesió, l'eficàcia col·lectiva i el rendiment. En línies generals, el rendiment sembla influir en la confiança per afrontar pròximes competicions (Leo et al., 2011; Myers et al., 2004). Similars resultats s'han trobat en relació amb la cohesió, (Carron, Colman, & Wheeler, 2002; Leo et al., 2010), ja que els jugadors que van mostrar major cohesió formaven part dels equips que quedaven més ben classificats. A més a més, alguns autors defensen que tant els aspectes tasques com socials es relacionen amb el rendiment (Carron et al., 2002); en canvi, altres autors postulen que principalment els aspectes tasques incideixen sobre el rendiment (Leo et al., 2010).

Per tant, després d'observar els resultats obtinguts, sembla interessant conèixer les interaccions que es produeixen en el gènere femení, ja que és una població poc estudiada i que està en auge. A més a més, aquest estudi pot aportar noves troballes entorn de la cohesió i l'eficàcia col·lectiva en l'esport semi-professional, que mostrarien una línia de treball rellevant i de gran aplicació pràctica als resultats trobats.

Així, l'objectiu de l'estudi era analitzar les relacions existents entre l'eficàcia col·lectiva, la cohesió d'equip i el rendiment esportiu. En aquest sentit, la primera hipòtesi planteja que les jugadores que notarien major cohesió tan social com de tasca en el grup notarien més eficàcia col·lectiva en els seus equips. La segona hipòtesi defensa que les jugadores que percebien una major cohesió i eficàcia col·lectiva en els seus equips presentarien un major rendiment reflectit en la classificació final.

Mètode

Participants

Aquest estudi es va fer amb 66 jugadores de futbol amb edats compreses entre 15 i 33 anys ($M = 19,61$; $DT = 3,99$). Les jugadores formaven part de cinc equips del grup V de segona divisió de la Lliga Nacional espanyola. Per escollir-les, s'ha utilitzat el mostratge per selecció intencionada. El percentatge de mostra eliminat no va ser superior a 4,5 %, amb una taxa de participació de 95,65 %, amb només 3 qüestionaris invalidats (4,34 %) sobre un total de 69 recollits.

Instruments

Cohesió d'equip

Per valorar la cohesió es va emprar una validació al castellà del *group environment questionnaire* (GEQ: Carron et al., 1985) desenvolupada per Iturbide, Elosua, i Yanes (2010). Aquest formulari consta de 18 ítems que estan agrupats en quatre factors: integració al grup tasca (5 ítems, per ex.: si hi ha algun problema durant els entrenaments, tots els jugadors s'uneixen per poder superar-lo), integració al grup social (4 ítems, per ex.: als jugadors d'aquest equip els agradaria ajuntar-se algunes vegades quan finalitzés la temporada), atracció individual cap al grup tasca (4 ítems, per ex.: estic content amb la meua aportació al joc de l'equip), i atracció individual cap al grup social (5 ítems, per ex.: m'agra-

da participar en activitats extraesportives amb els altres jugadors de l'equip). El format de resposta emprat és una escala amb un rang de 5 punts, on 1 correspon a totalment en desacord i 5 correspon a totalment d'acord. Els valors de consistència interna obtinguts van ser de ,89 per a la GI-S, de ,92 per a la GI-T, de ,71 per a l'ATG-S, i de ,77 per a l'ATG-T.

Eficàcia col·lectiva

Per valorar l'eficàcia col·lectiva, es va utilitzar el qüestionari d'eficàcia col·lectiva en futbol (QECF, Leo et al., 2011). El formulari parteix d'una frase introductòria (per ex.: "La confiança del nostre equip en la nostra capacitat...") i un total de 26 ítems que fan referència a la resolució de certes situacions en el futbol d'atac (13 ítems, per ex.: per finalitzar amb gol situacions d'1 contra 1) i de defensa (13 ítems, per ex.: per defensar contraatacs). Les respostes estaven dins una escala amb un rang de 5 punts, on 1 feia referència a dolenta i 5 a excel·lent. Els ítems s'agrupaven en un únic factor presentant valors de consistència interna de ,94.

Rendiment

Per valorar el rendiment final de cada equip, es va utilitzar les seves classificacions finals en acabar la lliga regular. Es van invertir les dades perquè els valors més elevats de la classificació (1, 2, 3...) es corresponguessin amb les puntuacions més altes (14, 13, 12...).

Disseny i procediment

L'estudi es va fer amb una metodologia correlacional. Per a això es va dur a terme un disseny transeccional, és a dir, es va fer un únic mesurament en l'últim terç de la temporada. En primer lloc, es va contactar i informar els entrenadores dels diferents equips per sol·licitar-los la inclusió dels seus equips dins l'estudi. Posteriorment, les jugadores també van ser informades sobre els objectius de la investigació, i els van comentar que la seva participació era voluntària i que les respostes serien tractades confidencialment. Les participants van emplenar els qüestionaris al vestidor abans de l'entrenament, sense la presència de l'entrenador, de manera individual i en un clima adequat. El procés de realització dels qüestionaris va durar aproximadament 15 minuts.

►
Taula 1. Estadístics descriptius

Factors	M	DT	A	K	α
Integració grupal cap a l'aspecte social	3,37	1,04	-,16	-1,2	,89
Atracció individual cap al grup en l'aspecte social	3,94	,88	-,36	-,73	,71
Integració grupal cap a la tasca	4,23	,95	-1,2	,77	,92
Atracció individual cap al grup en la tasca	3,49	,94	-,39	-,54	,77
Eficàcia col·lectiva	3,24	,57	-,24	-,07	,94

►
Taula 2. Correlacions entre els factors de l'estudi

Factors	1	2	3	4	5
1. Integració grupal cap a l'aspecte social	–				
2. Atracció individual cap al grup en l'aspecte social	,70**	–			
3. Integració grupal cap a la tasca	,56**	,50**	–		
4. Atracció individual cap al grup en la tasca	,36**	,43**	,55**	–	
5. Eficàcia col·lectiva	,23	,43**	,64**	,58**	–
6. Rendiment	-,17	,08	,28*	,40**	,62**

Resultats

Anàlisi descriptiva

Per al tractament de les dades, s'ha utilitzat el programari SPSS 18.0. En la *taula 1* apareixen els valors descriptius de cadascuna de les variables mesurades a través dels diferents instruments de la investigació. S'observa que tant l'eficàcia col·lectiva com tots els tipus de cohesió presenten puntuacions altes, i és la integració grupal a la tasca la que presenta valors més elevats.

Anàlisi correlacional

Amb l'objectiu de comprovar les relacions existents entre els diferents factors de la investigació, es va decidir dur a terme una anàlisi de correlacions bivariades. En la *taula 2* es poden veure les relacions entre la cohesió grupal, l'eficàcia col·lectiva i el rendiment. En primer lloc, com es pot observar, hi ha relacions positives entre els aspectes tasca de la cohesió (integració al grup tasca i atracció individual cap al grup tasca) i l'eficàcia col·lectiva. De la mateixa manera, hi ha associació positiva entre l'atracció individual cap al grup social i l'eficàcia col·lectiva. En relació amb la variable rendiment, s'aprecien associacions amb la cohesió tasca (integració al grup tasca i atracció individual cap al grup tasca) i amb l'eficàcia col·lectiva.

Anàlisi de regressió lineal

Amb el propòsit de poder comprovar algunes de les qüestions que es van plantejar en la hipòtesi i objectius

d'aquest treball, es va utilitzar l'anàlisi de regressió per passos, mitjançant la qual es pretenia determinar quins factors poden predir algunes de les variables emprades en aquest estudi.

En primer lloc, amb l'objectiu d'examinar quin era el millor predictor de l'eficàcia col·lectiva, es va fer una anàlisi de regressió on les variables independents van ser els diferents tipus de cohesió (integració al grup tasca, integració al grup social, atracció individual cap al grup social i atracció individual cap al grup tasca). En el primer pas, es va obtenir com a major predictor la integració al grup tasca, en què el percentatge de variància explicada era 41 %. En aquest cas, aquesta variable prediu de manera positiva, és a dir, com més gran sigui la integració al grup tasca que perceben les jugadores major serà la seva percepció d'eficàcia col·lectiva. En el segon pas, en el qual s'explica 49 % de la variància, apareix l'atracció individual cap al grup tasca, amb 8 % de la variància explicada. En el tercer pas, va ser la integració al grup social que va predir de manera negativa l'eficàcia col·lectiva, amb 3 % de la variància explicada. Finalment, en el quart pas, s'inclou com a predictor l'atracció individual a l'aspecte social, amb 5 % de variància explicada. Cal assenyalar que en els passos 2, 3 i 4 les dades han de ser tractades amb cautela, ja que la variància explicada no supera el 10 % (*taula 3*).

Tot seguit es va tractar de trobar quin era el major predictor del rendiment esportiu. Per a això, es va fer una anàlisi de regressió on les variables independents van ser els diferents factors de la cohesió i l'eficàcia col·lectiva. En el primer pas, es va obtenir com a major predictor l'eficàcia col·lectiva, amb 39 % de

Variable	β	R^2	t	p
Pas 1		,41		
• Integració grupal cap a la tasca	,64		6,74	,00
Pas 2		,49		
• Integració grupal cap a la tasca	,45		4,23	,00
• Atracció individual cap al grup en la tasca	,33		3,07	,00
Pas 3		,52		
• Integració grupal cap a la tasca	,57		4,81	,00
• Atracció individual cap al grup en la tasca	,35		3,30	,00
• Integració grupal cap a l'aspecte social	-,22		-2,08	,04
Pas 4		,57		
• Integració grupal cap a la tasca	,55		4,82	,00
• Atracció individual cap al grup en la tasca	,29		2,82	,00
• Integració grupal cap a l'aspecte social	-,41		-3,29	,00
• Atracció individual cap al grup en l'aspecte social	,32		2,61	,01

◀ **Taula 3.** Coeficients de l'anàlisi de regressió per passos considerant com a variable dependent l'eficàcia col·lectiva

Variable	β	R^2	t	p
Pas 1		,39		
• Eficàcia col·lectiva	,62		6,41	,00
Pas 2		,50		
• Eficàcia col·lectiva	,70		7,69	,00
• Integració grupal cap a l'aspecte social	-,34		-3,72	,00

◀ **Taula 4.** Coeficients de l'anàlisi de regressió per passos considerant com a variable dependent el rendiment

variància explicada. En aquest cas, aquesta variable prediu de manera positiva, és a dir, alts nivells d'eficàcia col·lectiva es correspondran amb un major rendiment. En el segon pas, en el qual s'explica 50 % de la variància, apareix la integració al grup social, amb 11 % de la variància explicada. Aquesta variable prediu de manera negativa, és a dir, nivells baixos en la integració al grup social prediran un major rendiment (taula 4).

Discussió

Després de l'anàlisi dels resultats, i tenint en compte que l'objectiu principal d'aquest treball d'investigació era analitzar les relacions existents entre l'eficàcia col·lectiva, la cohesió d'equip i el rendiment esportiu, tot seguit es duu a terme la discussió de les diferents hipòtesis.

La primera de les hipòtesis enunciativa que les jugadores que perceben majors cohesió social i tasca en el grup presentarien una major percepció d'eficàcia col·lectiva en els seus equips. En aquest sentit la cohesió tasca i atracció individual cap al grup social es relacionen de

manera positiva amb l'eficàcia col·lectiva, és a dir, les jugadores que perceben majors nivells de cohesió en els seus equips estaran relacionades amb les jugadores que mostren més eficàcia col·lectiva. Anteriorment, Spink (1990) va descobrir que els equips amb elevats nivells d'eficàcia col·lectiva obtenien majors nivells de cohesió, tant tasca com social, en comparació amb els equips amb nivells inferiors d'eficàcia col·lectiva. Aquests resultats es contraposen als obtinguts per Heuzé, Raimbault et al. (2006), Leo et al. (2010), i Leo et al. (en premsa), no per la relació que s'estableix entre la cohesió i l'eficàcia col·lectiva, sinó perquè aquesta relació només l'atribueixen a la cohesió tasca. Per tant, els resultats semblen indicar que tenir una bona relació amb les companyes de l'equip, tant dins com fora del camp pot comportar que tinguin una major confiança en les seves capacitats i com a conseqüència un millor funcionament de l'equip durant els entrenaments i les competicions.

A més a més, emfatitzant en la relació entre la cohesió i l'eficàcia col·lectiva, a través de l'anàlisi de regressió es pot observar com totes les dimensions de la cohesió prediuen l'eficàcia col·lectiva. No obstant això, assenyalem que van ser els aspectes tasca

millors predictors que les dimensions socials i, més concretament, la integració al grup tasca es va mostrar com el major predictor de l'eficàcia col·lectiva. Resultats similars van obtenir Kozub i McDonell (2000), i Leo et al. (2011), quan van demostrar que encara que totes les dimensions de la cohesió eren predictors de l'eficàcia col·lectiva, la integració al grup tasca va ser la que va presentar millors valors. Per tant, encara que els dos vessants de la cohesió són rellevants per afavorir l'eficàcia col·lectiva, la cohesió tasca té una major rellevància, ja que la unió de les jugadores per aconseguir els objectius proposats durant la temporada comportarà major o menor percepció de l'eficàcia col·lectiva en entrenaments i partits.

Beauchamp (2007) plantejava que la cohesió pot manifestar-se com un antecedent de l'eficàcia col·lectiva, ja que si les jugadores d'un equip se senten identificades amb el grup i hi ha forts llaços d'unió en la realització de les tasques a l'hora de lluitar per un objectiu comú, possiblement mostraran una major confiança en les habilitats de les seves companyes i, en definitiva, en les possibilitats de l'equip. Per tant, es confirma la primera hipòtesi que establia que les jugadores que perceben els seus equips com més eficaços estaven més unides.

Seguint amb la discussió dels resultats, s'analitza la segona de les hipòtesis plantejades, la qual formulava que les jugadores que perceben una major cohesió i eficàcia col·lectiva en els seus equips presentarien un major rendiment. D'aquesta manera, es pot apreciar en els resultats les relacions significatives existents entre els aspectes tasca de la cohesió, l'eficàcia col·lectiva i el rendiment. Resultats similars van ser obtinguts per Leo et al. (en premsa), que van concloure que el rendiment es relaciona de manera positiva amb l'eficàcia col·lectiva i amb l'atracció individual cap al grup en la tasca i, en canvi, es relaciona de manera negativa amb la integració grupal cap a l'aspecte social. Per tant, sembla que, quan les jugadores noten forts llaços entre els seus membres i s'organitzen com un grup per resoldre situacions de joc de manera conjunta i al seu torn perceben una gran confiança en les capacitats per resoldre aquestes situacions, els equips solen mostrar més rendiment (Carron et al, 2007; Myers et al., 2004).

Igualment, a través de l'anàlisi de regressió es pot observar que l'eficàcia col·lectiva va ser el major predictor del rendiment. Resultats similars van obtenir Feltz i Lirgg (1988) amb jugadors d'hoquei, Myers et

al. (2004) i Leo et al. (2011) amb jugadors de futbol. Aquests resultats es contraposen als obtinguts anteriorment per Leo et al. (2010) amb una mostra de jugadors de futbol en categoria juvenil, en què el millor predictor del rendiment va ser la cohesió social. Les causes d'aquests resultats es poden basar en el fet que els participants estaven en formació i la importància que aquests donen al grup d'iguals és molt rellevant en aquestes etapes.

El segon predictor del rendiment va ser la integració al grup social, però cal destacar que aquesta predicció va ser de manera negativa, és a dir, les jugadores que manifesten que estan integrades i disposades a fer activitats socials fora de l'entrenament pertanyen a equips amb un menor rendiment; per tant, els equips que presenten una excessiva cohesió social poden tenir com a conseqüència la pèrdua del rendiment a causa de la falta de responsabilitat, ja que les bones relacions existents impedeixen centrar-se en els aspectes tasca, que són els majors predictors del rendiment. Per tant, basant-se en la segona hipòtesi, que postulava relacions positives entre el rendiment, la cohesió i l'eficàcia col·lectiva, es pot corroborar que les jugadores que perceben més eficàcia col·lectiva i cohesió tasca presenta valors més elevats de rendiment. No obstant això, la relació amb la cohesió social és inexistente. Igualment, la cohesió no prediu de manera positiva el rendiment; per tant, no podem afirmar que la hipòtesi es compleixi, ja que malgrat que hi ha relacions entre l'eficàcia col·lectiva, el rendiment i les dimensions tasca de la cohesió, no es va trobar una relació amb les dimensions socials, malgrat que pensem que en el gènere femení existiria aquesta relació. Les causes de no haver-hi una relació amb els aspectes socials poden ser la categoria de les jugadores en què allò realment important és el resultat final, és a dir, el rendiment obtingut, i per tant els aspectes socials no adquireixen tanta rellevància en categories més professionals.

Quant a les limitacions de l'estudi, cal assenyalar que la recollida de dades es fa mitjançant autoinformes de les jugadores i en un sol moment de la temporada, per la qual cosa es poden oferir resultats més limitats. A més a més, amb referència a la mostra de la investigació cal ressenyar que no estava formada per tots els equips que constitueixen la lliga. Per a pròximes investigacions seria rellevant incrementar el nombre d'equips participants i fer diferents mesuraments al llarg de la temporada per comprovar com actuen aquestes variables al llarg del temps. Així mateix, seria interessant establir altres mètodes d'anàlisi com el multinivell per obtenir relacions

intersubjecte, intrasubjecte i interequip per proposar una perspectiva més àmplia d'aquests primers resultats en la relació de l'eficàcia col·lectiva i la cohesió d'equip amb el rendiment en esport femení.

La principal conclusió que s'obté de l'estudi és que els resultats semblen indicar que la cohesió tasca i l'eficàcia col·lectiva mostren una certa incidència sobre el rendiment en equips de futbol femenins. Per tant, pot ser interessant millorar la unió a l'hora de desenvolupar les tasques competitives i d'entrenament amb el propòsit d'augmentar la confiança de cadascuna de les jugadores en les habilitats i capacitats de l'equip amb l'objectiu d'incidir en el rendiment final d'aquest. Per aconseguir això, seria beneficiós desenvolupar estratègies amb les jugadores i equips en què es desenvolupin tasques i reflexions basant-se en les variables estudiades amb la finalitat d'optimitzar el rendiment esportiu.

Referències

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: Freeman.
- Beauchamp, M. R. (2007). *Efficacy beliefs within relational and group contexts in sport*. A S. Jowett & D. Lavallee (Eds.), *Social psychology in sport* (pàg. 181-193). Champaign: Human Kinetics.
- Carron, A. V., & Ball, J. R. (1977). Cause-effect characteristics of cohesiveness and participation motivation in intercollegiate hockey. *International Review of Sport Sociology*, 12, 49-60.
- Carron, A. V., Brawley, L. R., & Widmeyer, W. N. (1998). *The measurement of cohesiveness in sport groups*. A J. L. Duda (Eds.), *Advances in sport and exercise psychology measurement* (pàg. 213-226). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
- Carron, A. V., Colman, M. M., & Wheeler, J. (2002). Cohesion and Performance in Sport. A meta Analysis. *Journal of Sport y Exercise Pshychology*, 24, 168-188.
- Carron, A. V., Eys, M. A., & Burke, M. J. (2007). *Team cohesion*. A S. Jowett & D. Lavallee (Eds.), *Social psychology in sport* (pàg. 91-102). Champaign: IL: Human Kinetics.
- Carron, A. V., Widmeyer, W. N., & Brawley, L. R. (1985). The development of an instrument to assess cohesion in sport teams: The Group Environment Questionnaire. *Journal of Sport Psychology*, 7, 244-266.
- Feltz, D. L., & Lirgg, C. D. (1998). Perceived team and player efficacy in hockey. *The Journal of Applied Psychology*, 83(4), 557-64. Recuperat de <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9729925>
- Heuzé, J., Bosselut, G., & Thomas, J. (2007). Should the coaches of elite female handball teams focus on collective efficacy or group cohesion? *The Sport Psychologist*, 21, 383-399.
- Heuzé, J. P., Sarrazin, P., Masiero, M., Raimbault, N., & Thomas, J. P. (2006). The relationships of perceived motivational climate to cohesion and collective efficacy in elite female teams. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18(3), 201-218. doi:10.1080/10413200600830273
- Heuzé, Raimbault, N., & Fontayne, P. (2006). Relationships between cohesion, collective efficacy and performance in professional basketball teams: an examination of mediating effects. *Journal of Sports Sciences*, 24(1), 59-68. doi:10.1080/02640410500127736
- Kozub, S. A., & McDonnell, J. F. (2000). Exploring the relationship between cohesion and collective efficacy in rugby teams. *Journal of Sport Behavior*, 23, 120-129.
- Iturbide, L. M., Elosua, P., & Yanes, F. (2010). Medida de la cohesión en equipos deportivos. Adaptación al español del Group Environment Questionnaire (GEQ). *Psicothema*, 22(3), 482-488.
- Leo, F. M., García-Calvo, T., Parejo, I., Sánchez-Miguel, P. A., & Sánchez-Oliva, D. (2010). Interacción de la cohesión en la eficacia percibida, las expectativas de éxito y el rendimiento en equipos de baloncesto. *Revista de Psicología del Deporte*, 19(1), 89-102.
- Leo, F. M., Amado, A., Sánchez-Oliva, D., Sánchez-Miguel, P. A., & García-Calvo, T. (en premsa). Exploring the direction between cohesion and collective efficacy and their relationship with performance in team sport. *Journal of Sports Science and Medicine*.
- Leo, F. M., Sánchez-Miguel, P. A., Sánchez-Oliva, D., Amado, D., & García-Calvo, T. (en premsa). Exploring the direction between cohesion and collective efficacy and their relationship with performance in team sports. *International Journal of Sport Psychology*.
- Myers, N. D., Payment, C. A., & Feltz, D. L. (2004). Reciprocal relationships between collective efficacy and team performance in women's ice hockey. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 8(3), 182-195. doi:10.1037/1089-2699.8.3.182
- Oglesby, C. A. (2001). To unearth the legacy. *The Sport Psychologist*, 15(373-385).
- Paskevich, D. M., Brawley, L. R., Dorsch, K. D., & Widmeyer, W. N. (1999). Relationship between collective efficacy and cohesion: Conceptual and measurement issues. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 3(3), 210-222. doi:10.1037/1089-2699.3.3.210
- Spink, K. S. (1990). Group cohesion and collective efficacy of volleyball teams. *Journal of Sport & Exercise Pshychology Exercise Pshychology*, 12, 301-311.
- Veskovic, A., Valdevit, Z., & Ilic, D. (2008). Relationships between cohesion of competitive levels and efficacy and performance in handballs teams. *Physical Culture, Belgrade*, 62(1-2), 97-108.